VAN FOUTEN GELEERD

Opera is volksfeest en kunstwerk

AHOY', ROTTERDAM
'Cavalleria Rusticana' van Mascagni en 'Pagliacci' van Leoncavallo. Muzikale leiding: Roberto Paternostro. Regie: Bruno Stefano. Decor: Bernard Arnould. M.m.v. solisten, Boedapest Opera Orkest, Opera in Ahoy'-koor en Rotterdams Jongenskoor. Herhalingen: 21 t/m 23, 26 en 29 t/m 30 januari.

DOOR AAD VAN DER VEN

Het geloof in operaprodukties op grote schaal kreeg vorig jaar een geduchte knauw door een 'Aida' in Amsterdam, met voor een groot deel van het publiek onzichtbaar marcherende legioenen en een paar voortsjokkende dieren waarvan ook niemand onder de indruk was.
Er zijn ook in ons land veel betere voorstellingen in sport- en tentoonstellingshallen geweest, zoals een andere 'Aida' in Amsterdam en Den Bosch en een 'Nabucco', waarmee Rotterdam in Ahoy' een traditie wilde vestigen.
Maar waarschijnlijk zit de schrik er nog een beetje in. Er waren gisteravond tijdens de première van de dubbelproduktie 'Cavalleria Rusticana' en 'Pagliacci' in Ahoy' hele vakken leeg.
En dat terwijl dit nu een voorstelling is, die de operaliefhebber er zich plotseling van bewust maakt dat het toch mogelijk is in een zo grote ruimte iets artistieks tot stand te brengen.
De producenten hebben duidelijk van de bij 'Nabucco' gemaakte fouten geleerd. Werd vorig jaar aan één van de korte zijden van de langwerpige ruimte een toneel gefabriceerd, waardoor het grootste deel van het publiek moeite had om alles te volgen, nu is het hele middenstuk gebruikt. Het publiek zit er omheen.

Versterking

Ook de geluidsversterking is veel beter geworden. Soms leek het zelfs of het voortreffelijke orkest uit Boedapest volkstrekt naturel klonk. Alleen met het microfoontje van de tenor Corneliu Murgu leek iets niet in orde te zijn, getuige de scherpte van zijn stem. Dat hij een formidabel zanger is heeft hij al eerder gedemonstreerd.
Andere voortreffelijke solisten zijn in 'Cavalleria Rusticana' Gisella Pasino (Santuzza), Claudio Otelli (Alfio) en Mari-Ange Todorovitch (Lola) en in 'Pagliacci' Fiamma Izzo D'Amino (Nedda) en Rein Kolpa (Beppe).
Bewonderenswaardig is, hoe – mede dankzij dirigent Roberto Paternostro – de coördinatie tussen solisten, koor en orkest ondanks de grote afstand soepel verloopt.
Regisseur Bruno Stefano situeert beide opera's op een dorpsplein op Sicilië. Onregelmatige stenen muurtjes hebben de vorm van een plattegrond van een kerk en schuin boven het orkest hangt een groot kruisbeeld.
Het publiek slaat het dagelijks leven gade van een geïsoleerde dorpsgemeenschap, waarbinnen duidelijke regels bestaan voor wat wel en niet mag, waar iedereen elkaar observeert en waar de rol van de kerk zeer dominant is.

Perspectief

Talrijke meer of minder belangrijke scènische elementen geven de voorstelling van deze twee opera's niet alleen iets aangenaam authentieks, maar brengen het drama ook in perspectief. Dit doordat de grote emoties pal naast kleine alledaagse dingetjes bestaan: een paard en wagen, oude Italiaanse autootjes, spelende kinderen, drie heertjes die aan een tafel zitten te kaarten, terwijl zich op drie meter afstand een helse menselijke tragedie afspeelt, etc.
Het knappe is, dat dit alles, hoewel er vaak veel mensen bij betrokken zijn, de essentiële verhaallijn volstrekt niet verdringt en dat de toeschouwer slechts zelden wordt afgeleid van wat in beide opera's centraal staat: een noodlottige driehoeksverhouding, eindigend in een voor één van de minnaars fataal duel ('Cavalleria Rusticana') en een dodelijke steekpartij ('Pagliacci').
Te prijzen valt in het bijzonder dat de regisseur aan het einde van 'Cavalleria Rusticana', wanneer op de achtergrond Turiddu het leven laat, geen larmoyante toestanden creëert met een wild gebarende volksmassa. Er staan slechts enkele, verdwaasd reagerende mensen in een grote ruimte.
Dat is één van de vele momenten in deze dubbelproduktie die duidelijk maken dat hier de Italiaanse opera als volksdrama zichtbaar en voelbaar wordt gemaakt en dat tegelijkertijd de artisticiteit van deze presentatie het alledaagse op een hoger plan brengt.
De organisatoren zijn van plan volgend jaar Puccini's 'Tosca' in Ahoy' op te voeren. Voor 1996 staat een andere Puccini, 'Turandot', op het programma.

De kerk is voortdurend aanwezig in 'Cavalleria Rusticana' en 'Pagliacci'.

FOTO CEES KUIPER

De juiste figuur voor Hele Grote Bibliotheek

Parijs – De benoeming van de 62-jarige historicus Jean Favier tot voorzitter van de raad van bestuur van de Franse Nationale Bibliotheek, moet een einde maken aan een al tien jaar durend geruzie over het laatste grote project van president Mitterrand. Favier is één van de weinige intellectuelen in Frankrijk, die zich nooit heeft uitgelaten over dat zes voetbalvelden grote, door vier torens van 25 verdiepingen geflankeerde, bijna voltooide bouwwerk aan de Quai de Tolbiac in het oosten van Parijs.
De ruzie begon pas goed in 1986 met de komst van de regering van de gaullist Chirac en de toenmalige minister van cultuur, Léotard, die nu minister van defensie is. In het rechtse kamp bestond grote weerstand tegen het persoonlijke stempel dat Mitterrand als een 'nieuwe Lodewijk XIV op Parijs drukt'. Dat gold de nieuwe Opera op de Place de la Bastille, de pyramides van het Louvre en ook deze 'TGB'. Die afkorting stond voor Très Grande Bibliothèque – de Hele Grote Bibliotheek, in navolging van de supersneltrein TGV. Al snel werd dat in de volksmond de Très Grande Bagarre, ofwel de Heel Grote Ruzie.
Mitterrand, zelf een niet onverdienstelijk schrijver, beschouwt het bouwwerk nog steeds een beetje als de intellectuele kroon op zijn sinds 1981 durende presidentschap. In 1988 kwam er weer een linkse regering. Mitterrand wist zich opnieuw verzekerd van de steun van zijn trouwe socialistische minister van cultuur Jack Lang. Die had zich nog nooit door een gigantisch project laten afschrikken. De president koos uiteindelijk voor een project van architect Dominique Perrault. Geraamde kosten: 2,5 miljard gulden. Het gekrakeel brak opnieuw los.

Aangevreten

Aanvankelijk was de nieuwe bibliotheek bedoeld voor werken van na de Tweede Wereldoorlog, zes miljoen stuks. Al spoedig werd duidelijk dat ook zes miljoen andere werken uit de Nationale Bibliotheek voor de verhuizing in aanmerking kwamen. Die zijn aangevreten door ratten of kakkerlakken in de oude gebouwen in de Rue de Richelieu, vlak naast het Louvre, of liggen gewoon te verrotten. Dat geldt vooral boeken sinds het eind van de vorige eeuw. Oudere werken doorstaan de tand des tijds beter omdat de papierkwaliteit beter was. Er moest iets gebeuren.
In 1991 brak een enorm protest los onder het personeel van de